

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1308/2017
08.11.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради рехабилитационог обештећења, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 396/17 од 22.02.2017. године, у седници одржаној 08.11.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 396/17 од 22.02.2017. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 422/15 од 23.11.2016. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се обавезе тужена да им на име рехабилитационог обештећења - накнаде материјалне и нематеријалне штете плати укупно 50.439.166,66 динара и то: 5.840.000,00 динара на име обављеног а неплаћеног рада обављеног у редовно радно време, а 8.910.000,00 динара на име обављеног прековременог рада, на име губитка зарада по престанку лишења слободе 280.000,00 динара, на име разлике у зарадама пре и после штетног догађаја 7.614.186,00 динара, на име губитка пензије 1.650.000,00 динара, на име разлике у пензији 4.660.000,00 динара, као и по 10.000.000,00 динара на име душевних болова због противправног лишења слободе и претрпљеног страха. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужилаца за ослобађање од плаћања судских такси, а ставом трећим изреке обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове парничног поступка од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда Новом Саду Гж 396/17 од 22.02.2017. године, жалба тужилаца је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужиоци су изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, ("Сл. гласник РС", бр.72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374.став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, отац тужиле, а деда тужиоца, сада пок, ВВ је решењем Комисије за прекршаје НО Града Сарајева, од 25.08.1949. године, оглашен кривим за прекршај против јавног реда и мира и изречена му је казна лишења слободе у трајању од 3 месеца, али је у циљу преваспитавања, упућен на друштвено користан рад у трајању од 2 године. Ову казну је издржавао на Голом Отоку у периоду од 26.08.1949. до 01.05.1951. године. По изласку на слободу, био је без посла 1,5 годину, али се оженио и добио ћерку и сина. Ћерка, овде тужила АА, рођена је1952. године. Право на новчану накнаду за утврђени 1: степен телесног оштећења признато му је почев од 11.01.1984. године, а од 21.05.1984. године је корисник инвалидске пензије. Правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 295/14 од 02.09.2014. године, усвојен је захтев за рехабилитацију и утврђено да је решење НО Града Сарајева бр.286/1949 од 25.08.1949. године, ништаво од момента доношења, као и све његове правне последице. Тужилац, ББ, рођен је1976. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је побијаном одлуком примењено материјално право из члана 21. став 2. и члана 26. став 3. у вези члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“ бр.92/11), када је одбијен тужбени захтев тужилаца, као неоснован.

Наиме, применом члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, деца лица из члана 1. став 1. овог Закона (а то су лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона) могу поднети захтев за рехабилитацију ако су за време трајања повреде права и слободе родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. На основу члана 21. став 1. истог Закона, лица из члана 7. тачка 5. имају право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања, као и право на рехабилитационо обештећење, у складу са одредбом члана 26. став 3. овог закона, а према ставу 2. истог члана, ово право имају и брачни друг, деца и родитељи, односно браћа, сестре и ванбрачни партнер рехабилитованог лица, у складу са одредбом члана 26. став 4. овог закона. Одредбом члана 26. став 3. и 4. Закона, прописано је да лице из члана 7. тачка 5. овог Закона има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 3.), а да лица из члана 21. став 2. овог закона имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица, под условом да је између њих и умрлог рехабилитованог лица постојала трајнија заједница живота, такође у складу са законом којим се уређују облигациони односи (став 4.).

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд налази да судови основано закључују да правилна примена цитираних законских одредаба подразумева да деца рехабилитованих лица (односно лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права), имају право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе својих родитеља, али само ако је испуњен и услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да су за време трајања повреде права и слободе својих родитеља, рођена у установама за извршење санкција, или су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља. То даље значи да право на овај вид накнаде нематеријалне штете имају и могу имати само деца рехабилитованих лица која су рођена пре или у току лишења слободе својих родитеља.

Судови су утврдили да је ВВ био лишен слободе у периоду од 26.08.1949. до 01.05.1951. године, да су тужиоци ћерка и унук ВВ, али и да је тужила рођена 23.11.1952. године, дакле после његовог пуштања на слободу, чиме није испуњен и други услов из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији, односно да је расла без родитељског старања од стране свог оца за време трајања његовог лишења слободе, што и њен тужбени захтев у овом делу чини неоснованим. Тужилац, ББ, као унук рехабилитованог лица, сада пок. ВВ, уопште не спада у круг лица из члана 7. тачка 5. и члана 26. став 2. Закона о рехабилитацији, па нема ни право на тражену накнаду нематеријалне штете.

Побијаном одлуком одбијен је и тужбени захтев којим су тужиоци тражили да се тужена обавезе да им накнади материјалну штету (ближе одређену изреком првостепене одлуке), уз правилну примену члана 21. став 3. и члана 26. став 1. до 3. Закона о рехабилитацији, с обзиром да право на накнаду материјалне штете настале као последица лишења слободе правног претходника тужилаца, има само то - рехабилитовано лица. Право на обештећење материјалне штете коју је рехабилитовано лице претрпело, могу остварити и његови наследници, али само у случају да су рехабилитована лица то право остварила, односно да им је признато за живота.

Тужиоци јесу законски наследници сада покојног ВВ, али у овом поступку не могу основано потраживати накнаду тражене материјалне штете ни по основу наслеђа иза свог оца, односно деде (по праву представљања), јер према Закону о наслеђивању, заоставштину представљају само права подобна за наслеђивање која су оставиоцу припадала у тренутку смрти. Права подобна за наслеђивање су само она права која је оставилац остварио, односно која су му призната до момента смрти, што не подразумева и право на потраживање одређеног права уместо њега (оставиоца), осим у случају када је то посебним законом изричито предвиђено, као што је то у конкретном случају право на подношење захтева за рехабилитацију.

Имајући ово у виду, као и да је ВВ преминуо пре ступања на снагу Закона о рехабилитацији, те да му за живота није признато право на накнаду било ког вида материјалне штете, коју је трпео због утврђене повреде права и ограничења слободе, то је и захтев тужилаца за накнаду тражене материјалне штете неоснован; како то правилно закључују и нижестепени судови.

На основу изнетог, применом члана 414 став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић